

Memoriał ppłk. Drobika
przed powstaniem
Blaski i nędze kompromisu z RosjąKampania wyborcza w USA
Wolnemu handlowi
już dziękujemySamochód elektryczny
– kłopotliwy luksusSztuczna inteligencja
wyrze otwarty internet**DONALD TUSK NIE MA WYBORU**

ROZLICZENIA ALBO PAŃSTWO ZŁODZIEI I PRZEKRĘTÓW

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311409

• TEATR CAPITOL •

NAJLEPSZE KOMEDIE • PIKANTNE FARSY • GWIAZDORSKIE OBSADY

ŁÓŻKO PEŁNE CUDZO- ZIEMCÓW

AUTOR
DAVE FREEMAN

REŻYSERIA
JERZY BOŃCZAK

PRZEKŁAD
ELŻBIETA
WOŹNIAK

• KUP BILET • www.teatrcapitol.pl •

Wakacyjne terminy spektaklu:
4, 9, 10, 28 i 30 sierpnia

CAPITALNE LATO!

GRAMY CAŁE WAKACJE

- klimatyzowane sale •
- orzeźwiające koktajle •
- niezapomniane wrażenia •

UWAGA, SPRAWDŹ NASZĄ RESTAURACJĘ!

Patroni Medialni

DMF
MAXX

onet

WIELKOPOLSKA

Teatr

Kobiety

ams

Familie.pl

P

Gazeta

O bag

kicket

ARTYWA

STREFA

MUSIC

umzo

www.teatrcapitol.pl

Odroczenie i co dalej

Państwowa Komisja Wyborcza znów odroczyła decyzję w sprawie sprawozdania finansowego komitetu Prawa i Sprawiedliwości. Wąży się losy subwencji wyborczej dla tej partii. PKW może uznać zarzuty wykorzystywania przez Komitet Wyborczy PiS (w tym partię Ziobry) publicznych pieniędzy na cele bezpośrednio lub pośrednio związane z wyborami. Zarzuty owego wykorzystywania znane są od kilku lat, toteż powszechnie oczekuje się decyzji komisji pozbawiającej PiS i sojuszników ogromnych dotacji – prawie 26 mln rocznie i 75% kosztów poniesionych na kampanię. Utrata tych milionów zagraża istnieniu PiS i Suwerennej Polski, dlatego nie dziwi, że zdaniem prezesa Kaczyńskiego ogłoszenie werdyktu PKW będzie „dniem próby polskiej demokracji”. I, jak mówi: PKW to upolitycznione narzędzie w walce rządzącej koalicji ze Zjednoczoną Prawicą. Prezesowi warto przypomnieć, że obecna PKW ukształtowana jest według znowelizowanej przez PiS ustawy, w której sędziów zastąpili polityczni nominaci.

Kaczyński i ziobryści doskonale wiedzieli, że robią skok na kasę, dlatego tak zmienili prawo, by możliwe było wręcz nieograniczone finansowanie wyborów, a rozliczenia dotyczyły tylko komitetów wyborczych. Stąd liczne imprezy wyborcze Zjednoczonej Prawicy finansowane przez spółki skarbu państwa i ludzi, których partia postawiła na czele tych instytucji.

Ludzie prawicy najwyraźniej nie czują wstydu z powodu przekraczania czy omijania prawa. Najdobitniejszym tego przykładem jest list Kaczyńskiego do Ziobry. Prezesa PiS nie oburza łamanie prawa przez sojuszniczą partię. Jego niepokój budzi tylko fakt, że działania ludzi Ziobry mogą spowodować utratę

dotacji wyborczej. To zaprzęta jego uwagę, a nie jakieś regulacje prawne. Dla niego i jemu podobnych znaczenie mają tylko zagrożone miliony złotych.

Członkowie PKW podkreślają, że muszą mieć czas, by zapoznać się materiałami dokumentującymi łamanie prawa przez ZP, że muszą kierować się przepisami Kodeksu wyborczego. Wiem, że pisowcy i ziobryści zabezpieczyli się i wprowadzili takie regulacje prawne, które znacznie ograniczają zakres działania komisji. Ale trudno nie uznać postępowania PKW za asekuracyjne, by nie powiedzieć bojaźliwe. Należałoby przypomnieć, że najważniejszym aktem prawnym jest Konstytucja RP. W niej jasno stoi, że wybory są czteroprzymiotnikowe, w tym RÓWNE. A ten przymiotnik nie odnosi się tylko do wyborców i równości ich głosów, ale także do równości szans kandydatów w wyborach.

Decyzje komisji podlegają zaskarżeniu do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w Sądzie Najwyższym, nieuznawanej przez unijny trybunał i nowy rząd, stworzonej przez ludzi PiS i SP. Postanowienie PKW może być zatem zmienione, a wyrok izby zaskarżony do Trybunału Sprawiedliwości. I mamy kolejny kontredans, jaki zafundował nam tercet KZD. Należy się cieszyć ze zwycięstwa opozycji, bo inaczej skrót ten należałoby rozwijać nie jako Kaczyński-Ziobro-Duda, ale Koniec Z Demokracją.

Ps. Chcących wspomóc PRZEGLĄD proszę o wpłaty na konto:

Fundacja Oratio Recta

Nr konta: 72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

BAKOWSKI

**Oferta specjalna
PRZEGLĄDU**

**SIERPIEŃ Z NASZĄ
DOBĄ KSIĄŻKA**

-10%

**na WSZYSTKIE
książki i e-booki**

z kodem: **LATO2024**
tylko do **31.08.**

**UWAGA: promocja łączy się
z innymi rabatami!**

sklep.tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Donald Tusk nie ma wyboru**
Rozliczenia albo państwo złodziei i przekrętów
- 13 Pod bardzo wysokim napięciem**
Niepewna przyszłość aut elektrycznych
- 16 Gazety skażone PiS (cz. 2)**
Przypadek Kani i Bortkiewicza
- 34 Bramy piekła**
Kapelan na czele olimpijczyków
- 36 Liberalizację uważałem za wystarczającą**
– rozmowa z prof. Andrzejem Werblanem

ZAGRANICA

- 20 Trump jak Hamilton?**
Kampania wyborcza w USA
- 24 Rządy z tylnego fotela?**
Jak Wilders uwiódł Holendrów

IGRZYSKA

- 28 Fascynujące teatrum emocji**
Wygrani i przegrani
- 30 Poczuć z bliska ogień**
Korespondencja z Paryża

HISTORIA

- 40 Blaski i nędze kompromisu z Rosją**
Memoriał ppłk. Drobika

OPINIE

- 43 Marcin Jabłoński**
Sąd nie jest twierdzą (cd.)

KULTURA

- 44 Dobrzy nieznajomi w Toskanii**
– rozmowa z Maciejem Marciszem
- 47 Kulturalia**
- 48 Między erotyką a polityką**
Prof. Janusz Stanny – mistrz ilustracji
- 52 Mały wielki teatr**
Sezon na monodramy
- 66 Vis Magna. Queen Verona**

TECHNOLOGIE

- 55 Sieć w silosie**
Koniec otwartego internetu?

ZWIERZĘTA

- 58 Ptasie przytulisko**
Ostoja w Puszczy Knyszyńskiej

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Paweł Dybicz**
Odroczenie i co dalej
- 19 Jan Widacki**
Między Paryżem a Moskwą
- 23 Andrzej Romanowski**
Moja Białoruś
- 27 Roman Kurkiewicz**
Króluje „nieproporcjonalne”
- 39 Tomasz Jastrun**
Igrzyska nie tylko olimpijskie
- 51 Wojciech Kuczek**
Do lasu (odc. 6)
Wytrącony z wiedzy

28

IGRZYSKA

FASCYNUJĄCE TEATRUM EMOCJI

Wygrani i przegrani

44

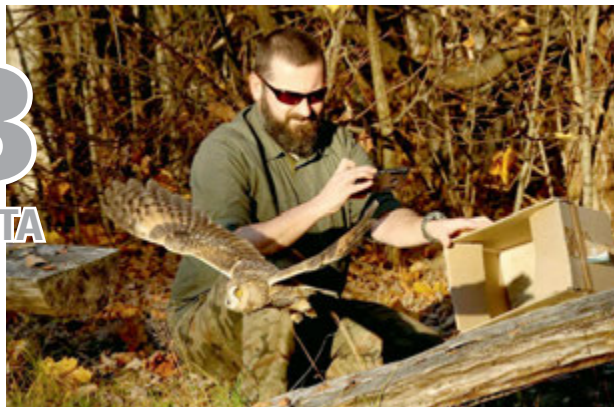
KULTURA

DOBRY NIEZNAJOMI W TOSKANII

– rozmowa z Maciejem Marciszem

58

ZWIERZĘTA

PTASIE PRYTULISKO

Ostoja w Puszczy Knyszyńskiej

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. SHUTTERSTOCK
[Kup książkę](#)

✉ Kto odpowiada za śmierć 200 tys. cywilów

Premier przekazał 100 mln zł na rozbudowę Muzeum Powstania Warszawskiego. Miałoby to sens, gdyby zmieniono profil muzeum. Zamiast radosnego zwycięstwa moralnego i chwały tych, „co na tygrysy mają visy”, należy pokazać zagładę miasta jako wynik braku racjonalnej polityki. I wymazać nazwiska dowódców powstania z nazw ulic. Elementem optymistycznym, pokazującym siłę narodu, powinna być odbudowa stolicy. To odbudowie, a nie powstaniu Warszawa zawdzięcza swoje istnienie. I trzeba głosić chwałę ludzi, którzy miasto odbudowali.

Bez tego będziemy trwać w otoczeniu fałszywych mitów, które już przekładają się na nieracjonalne widzenie współczesnych wydarzeń. Przecież wojna na Ukrainie jest podobnie pokazywana. I ciągle będziemy zaskakiwani, że wydarzenia toczą się inaczej niż w naszych majaczeniach. Czas z tym skończyć.

Wiesław Żótkowski

f Ustawa o wychowaniu w patriotyzmie i przeciwdziałaniu rewolucjom

Patriotyzmu nie uczy się w szkole, patriotyzm wynosi się z domu. Postępowanie rodziców jest całą nauką od kołyski do dorosłości.

Wojciech Janiak

Trzeba uczyć właściwego patriotyzmu. „Patriotyzm powinien polegać na miłości swoich; zbyt często zaś polega

na nienawiści obcych” – Kazimierz Przerwa-Tetmajer. *Verba docent, exempla trahunt* – słowa uczą, przykłady pociągają. U nas są piękne słowa i brzydkie uczynki, a dzieci są bardzo krytycznymi obserwatorami.

Anna Guzowska

W szkole uczniowie powinni uczyć się przede wszystkim myślenia, a nie życiorysów ulubionych przez polityków bohaterów narodowych. Zawiodła mnie reforma edukacyjna, bo poszła w złym kierunku: wybór lektur, pożądanych treści historycznych itp. Gdzie metodyka, dydaktyka lub relacje nauczyciel-uczeń?

Zofia Dysarz-Miziutek

✉ Przywróćmy pamięć o „patronach wyklętych”

22 lipca w Nowogardzie został zdemontowany pomnik Braterstwa Broni przemianowany w latach 90. na pomnik Kombatantom RP, przedstawiający dwóch średniowiecznych wojów i dwóch żołnierzy z okresu II wojny światowej. Stało się to na wniosek i za pieniądze Instytutu Pamięci Narodowej. Szczycił się tym szykujący się do startu w wyborach prezydenckich prezes IPN Karol Nawrocki. Cóż, wielu jest nawiedzonych, wielu ma odrębne zdanie. To trzeba uszanować. Ale jest różnica między uszanowaniem zdania nawiedzonego a pozwoleniem mu, by to swoje nawiedzenie narzucał innym. Moim zdaniem żaden funkcjonariusz IPN nie powinien mieć prawa decydowania, jak ma się nazywać ulica albo jaki pomnik stoi na skwerze. O tych sprawach powinni decydować mieszkańcy, lokalna społeczność. IPN skoro już jest (choć wołałbym, by ten zatruć jadem nienawiści instytut zniknął z Polski), powinien mieć funkcję TYLKO doradczą. W żadnym wypadku nakazową.

Józef Brzozowski

ZDJĘCIE TYGODNIA

Wszyscy liczyliśmy na złoto, lecz w sporcie tak bywa – Iga Świątek, pokonując Słowaczkę Annę Karolinę Schmiedlovą, zajęła trzecie miejsce na olimpijskim podium. Paryż, 2 sierpnia 2024 r.

26 mln zł trafiło do mediów prawniczych i katolickich z budżetu Lasów Państwowych w ciągu czterech lat rządów nominatów Suwerennej Polski. Zarzuty może usłyszeć 11 byłych pracowników Lasów, z byłym dyrektorem Józefem Kubicą na czele.

Z płatnej telewizji korzysta w Polsce ok. 4,9 mln użytkowników. W ciągu dwóch lat ubyło ich ponad 450 tys. Największy udział w rynku mają **Cyfrowy Polsat (26,8%), Canal+ Polska (18,9%) i P4 (14,8%).**

W latach 2019-2023 ujawniono **9926 przypadków malowania graffiti** na terenach kolejowych i po ciągach PKP. Łącznie zamalowano 362 tys. m kw. Kosztowało to spółki kolejowe 61 mln zł.

W czerwcu w **areszcie tymczasowym** w Polsce przebywało **aż 8,2 tys. osób**, co jest wynikiem zaostrenia regulacji za rządów Ziobry. Wtedy też ponad 50 takich aresztów trwało dłużej niż dwa lata.

Coraz więcej cudzoziemców odbywa karę w polskich więzieniach. W ciągu czterech lat ich liczba wzrosła z 1267 w 2020 r. do 2407 w 2024 r. Najwięcej osadzonych pochodzi z Ukrainy, Gruzji i Białorusi.

32% dzieci i nastolatków doświadczyło w 2022 r. przemocy ze strony bliskich dorosłych, najczęściej rodziców (**raport Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę**).

Populacja wilków w Polsce liczy według GUS **4328 sztuk**. Nieoficjalnie mówi się, że

jest dwukrotnie większa. Najwięcej wilków jest w województwach podkarpackim (1210), wielkopolskim (716), lubelskim (413) i lubuskim (377).

Rekordzistami Unii Europejskiej w **hodowli bydła** są: Francja (2,7 mln sztuk), Niemcy (2 mln) i Hiszpania (1,3 mln). Łącznie pogłowiu bydła w Unii osiągnęło w czerwcu br. 12,2 mln sztuk.

W roku akademickim 2023/2024 **studia w Polsce rozpoczęło 103 147 osób z zagranicy**, a uczy się jeszcze 98 056 zagranicznych studentów. Najwięcej z Ukrainy – ponad 45 tys., Białorusi – 12,4 tys., Zimbabwe i Turcji – po ponad 4 tys., Indii – 3 tys.

Nakazy opuszczenia krajów Unii Europejskiej ma już 422 tys. osób. Wykonuje je mniej niż jedna czwarta.

Na 2,4 mln **kóz w Unii najczęściej hodują Grecy** – 1 mln sztuk, Hiszpanie – 0,5 mln i Rumuni – 0,4 mln sztuk.

Pogłowie owiec w Unii osiągnęło w tym roku 15,6 mln sztuk. Rekordzistami w tej hodowli są: Hiszpanie – 4,5 mln sztuk, Rumuni – 2,6 mln i Grecy – 2,1 mln sztuk.

W Unii Europejskiej jest **9,1 mln gospodarstw rolnych**; zajmują 38,4% gruntów UE i zatrudniają 8,7 mln osób.

291 tys. przedsiębiorstw, które **zajmują się przetwórstwem żywności** działa w Unii Europejskiej. Zatrudniają 4,6 mln osób i generują przychody na poziomie 227 mld euro.

PRZEBŁYSKI

Życie ze zdrajcy

Jak żyć? Każdy szuka odpowiedzi. Ale Filip Frąckowiak nie musi. Znalazł już swoje eldorado. Żyje ze szpiega. To zresztą u niego tradycja rodzinna. Z Ryszarda Kuklińskiego żył przecież jego ojciec, Józef Szaniawski. Ze zdrajcy i dezertera próbował zrobić bohatera. Kto chciał, to uwierzył. A nasi politycy, którzy chyba w genach mają podlizywanie się Amerykanom, skorzystali z okazji i sypnęli kasą na budowanie mitu Kuklińskiego. Chętnych do tej sakiewki nie brakło. Frąckowiak miał dobry refleks i dziś jest dyrektorem czegoś, co się nazywa Muzeum Zimnej Wojny im. generała Kuklińskiego. A że pan dyrektor jest człowiekiem bardzo obrotnym, to ma szansę rozbudować muzeum o kolejne izby pamięci i pomniki. Znajdą się pewnie jakieś kapcie, skarpetki czy zdjęcia z komunii. A czego na pewno tam zabraknie? Nie dowiemy się, skąd Kukliński miał w latach 70. kasę na willę, jacht i podróże. Na życie w luksusie, które przecież ówczesne służby widziały.

Amerykanie wiedzą. Ale nikomu nie powiedzą. Frąckowiakowi tym bardziej, bo mógłby stracić wiarę.

Bortniczuka sport dla swoich

Mamy przykład, jak można się nabrać na milutką powierzchowność i gładkie słówka. Kamil Bortniczuk, eksminister sportu i turystyki, zawsze z siebie zadowolony i przy kamerach uprzejmy, w resorcie pokazywał inną twarz: satrapę, który przy dzieleniu kasy bardzo dbał o in-

teresy swoich faworytów. Zmieniał też ustalenia komisji, które sam powoływał i które dostawały wytyczne, kto ma dostać dofinansowanie. Tak było przy programie „Sport dla wszystkich” w 2023 r.

26,6 mln zł w pierwszym naborze przekazano ośmiu podmiotom, które osobiście wskazał Bortniczuk. Propozycje ministerialnej komisji trafiły do kosza. Podobnie było w drugim naborze. Rozdysponowano 78,9 mln i – jak mówi członek komisji – „właściwie cała lista została zmieniona”. Wiadomo, kto dostał kasę. Wiadomo, od kogo. Pozostaje jeszcze sprawdzić dlaczego. Ale to jest już temat dla prokuratury.

Poręba w chorwackiej mgłę

W tym przypadku obie strony mogą być zadowolone. Choć trochę bardziej radują się politycy PiS, którym zwolniło się miejsce w Brukseli. Nie muszą już się tłumaczyć z interesów Tomasza Poręby w Chorwacji. Poręba, mimo że jako europoseł zaliczył prawie 15 lat, plus pięć lat w administracji Parlamentu Europejskiego, pewnie by się jeszcze pomęczył w Brukseli dla naszego dobra. Nie udało się, bo do gry weszły wścibskie media. Polskie, czyli serwis OKO.press i magazyn śledczy Frontstory, oraz chorwackie centrum śledcze Ostro. Chorwaci mają na Porębę oko, bo interesy z apartamentami prowadzi na wyspie Korčula. Trudno było za Porębami nadążyć – kupują i sprzedają. On sam lub z żoną albo ich małżeńską spółką Odyssey Dream. W 2016 r. nabyli apartament (116 m plus taras 37 m), który sprzedali w 2021 r. Oczywiście z zyskiem. Wiadomo, że posiadają inne mieszkania (174 m, 88 m) i cenne działki. Skąd na to mieli kasę? Na 28 szczegółowych pytań dziennikarzy nie odpowiedzieli. Tajemnica rodziny. Prawica jest przecież bardzo rodzinna. Agnieszkę, żonę Tomasza, zatrudnił prawniczy europoseł Carlo Fidanza. Jako asystentkę. Jak to mówią, rączka rączkę.

PYTANIE TYGODNIA

Jak silna jest w Polsce świadomość ekologiczna?

RADOSŁAW ŚLUSARCZYK,

Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Świadomość ekologiczna to szerokie pojęcie. Polacy są bardzo świadomi potrzeby ochrony lasów, co pokazują badania opinii społecznej. Nieco gorzej jest ze świadomością zagrożeń dla klimatu, jakie niesie używanie gazu kopalnego. O ile Polacy rozumieją, że węgiel to brudne paliwo, to gaz postrzegają jako paliwo ekologiczne, a to przecież metan, nazywany dwutlenkiem węgla na sterydach, bo ma radykalnie większy niż CO₂ wpływ na efekt cieplarniany. Jeśli chodzi o produkcję energii, Polacy bardzo dobrze rozumieją, że palenie drewnem w elektrociepłowniach to marnowanie surowca. Są pewne podobieństwa, jak wybiórco Polacy postrzegają kwestie ochrony klimatu i ochrony gatunków. Tu decyduje klucz sympatyczności. Wspiera się ochronę rysia, niedźwiedzia czy wilka, co jest słuszne, ale nie ma zrozumienia potrzeby ochrony procesów naturalnych, co działalność człowieka mocno nadszarpuje.

MAREK JÓZEFIAK,

rzecznik i ekspert ds. polityki ekologicznej Greenpeace Polska

Gdyby to od Polek i Polaków zależało, już dawno 20% naszych najcenniejszych lasów byłoby wolnych od pił. Ten postulat popiera 85% społeczeństwa. Podobny poziom akceptacji ma rozwój odnawialnych źródeł energii. Gdyby to zależało od społeczeństwa, już dawno odblokowano by rozwój wiatraków, z czym obecnie zwleka rząd. Trudno znaleźć drugi temat, który by nas tak łączył ponad podziałami jak ekologia. Niestety, polityka często nie jest kształtowana według przeważającej opinii publicznej, tylko przez wąskie lobby, w tym przypadku leśne i węglowe. Nasi politycy myślą interes Lasów Państwowych i koncernów węglowych z interesem ogółu. Jako społeczeństwo mamy swoje uzasadnione obawy co do kosztów transformacji energetycznej. Ale jeśli tylko stworzy się Polakom możliwość do bycia bardziej eko, to masowo z takich możliwości skorzystamy. Zmiany

w energetyce i leśnictwie kuleją z powodu polityki i silnego lobbingu

DR MARZENA CYPRYAŃSKA-NEZLEK,
*Centrum Działań dla Klimatu
i Transformacji Społecznych, USWPS*

Z ostatnich sondaży wynika, że świadomość ekologiczna Polaków rośnie. To dotyczy przede wszystkim ogólnej świadomości niekorzystnych i zagrażających zmian w środowisku. Niekoniecznie jednak obejmuje wiedzę na temat faktów dotyczących przyczyn i konsekwencji zagrożeń środowiskowych oraz możliwych rozwiązań. Obraz świadomości w tym zakresie nie jest optymistyczny. Zgodnie z raportem Ipsos z kwietnia 2024 r. wciąż powszechne są wątpliwości i niepewność co do możliwych rozwiązań. W powszechnej świadomości rośnie poczucie niemocy i zmęczenia tematem zagrożeń środowiskowych, a to przekłada się na spadek realnego zaangażowania w działania na rzecz środowiska.

Rozmawiał Kornel Nawrzyński